

### 3.1 ประวัติจรรยาบรรณของไทย

"จรรยาบรรณ" หมายถึง ประมวลความประพฤติที่ผู้ประกอบอาชีพการงานแต่ละอย่างกำหนดขึ้นเพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานะของสมาชิก อาจเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ได้" (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, พ.ศ. 2525: น. 213)

záเลื่อง วุฒิจันทร์ (záเลื่อง วุฒิจันทร์, 2524: น. 130) กล่าวว่ำ จรรยาบรรณ คือเครื่องบึกเหนี่ยวจิตใจบุคคลให้มีคุณธรรมและจริยธรรม จรรยาบรรณ คือข้อกำหนดกิริยาที่บุคคลในสถานะและในอาชีพต่าง ๆ ฝิ่งประพฤติ ข้อกำหนดที่เป็น จรรยาบรรณก็คือคุณธรรมและจริยธรรมที่บุคคลในสถานะและอาชีพต่าง ๆ ฝิ่งตระหนัก และปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางที่จะอำนวยประโยชน์สุข หั่งแก่ตนเองและผู้อื่นในสังคม สภาพสังคมปัจจุบันมีปัญหาคและอุปสรรคที่ทำให้คนในแต่ละสถานะและอาชีพไม่อาจรักษาตน และปฏิบัติตนตามคุณธรรมและจริยธรรม อันก่อให้เกิดคุณลักษณะที่ฝิ่งประสงค์ความ มุ่งหมายของการศึกษาในแผนการศึกษาแห่งชาติได้ เนื่องจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ การเพิ่มพลเมืองอย่างรวดเร็ว และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อย่างรวดเร็ว ทำให้มีการแบ่งอาชีพการงานและแข่งขันชิงกึ่งกัน มีสิ่งยั่วยุให้เกิดกิเลส ความโงกความอยากได้มีมากขึ้น หั่งสิ่งใหม่ ๆ หั่งค้ำนการค้าและการโฆษณาชวนให้หั่ง ต้องการมีเหมือนคนอื่นเขาบ้าง เลยทำความผิดทำชั่วเพราะอยากได้ การคมนาคมขนส่ง กึ่งขึ้น คัดค่อทางไกลได้สะดวก อาชญากรหลบหนีได้ไกลขึ้น มีการจรรยาจติกชัคเสียหาย ลิ่นเปลืองเงินทองและเวลาเป็นชนวนให้เกิดอาชญากรรม การสื่อสารมวลชนเจริญขึ้น ทำให้ทราบ เห็น และเข้าใจเทคนิคใหม่ ๆ ในการประกอบอาชญากรรม การมีสถาน มทรสทแห่งเริงรมณ์และอบาณุมมากขึ้นทำให้คนทั่วไปมีวสุมกันมาก ห่างไกลจากรัก จากพระ จากศีลธรรม ชนบธรรมเบ็ญประเพณี ความเชื่อ พิธีกรรมที่ยึดถือกันมาแต่เดิม

ถูกทำลาย มีสิ่งผิดปกติหมาย ของเดือน ของหนิภาณี ของปลอม ของเทียม ตลอดจน  
 ยาเสพติดให้โทษ อาวุธ และอุปกรณ์ทำควมชั่วประกอบอาชญากรรมมากขึ้น มี  
 ประสิทธิภาพขึ้น ทั้งหลายเหล่านี้ทำให้คนทำควมผิดควมชั่วเป็นอาชญากรได้ง่าย  
 ใ้สะดวกกว่าการทำดี ทำให้การทำความดี ประพฤติดี มีคุณธรรมจริยธรรมเป็น  
 เรื่องยาก ดังนั้น จึงต้องมีกาหนดคุณธรรมและจริยธรรมของหมู่พวก

สำหรับจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพครูในประเทศไทย ใ้ยึดหลักปฏิบัติต่อไปนี้  
 กันมา โดยไม่มีการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร

ในปี พ.ศ. 2488 ใ้มีการตราพระราชบัญญัติครู พ.ศ. 2488 มีสาระ  
 ที่เกี่ยวกับจริยธรรมครู หรือจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพครู ปรากฏอยู่ในมาตรา 28,  
 29, 30 และ 31 ดังนี้

มาตรา 28 ครูต้องมีจรรยาบรรณทางอันถึงงาม และอยู่ในระเบียบวินัย  
 ตามประเพณีของครู ตามที่คุรุสภาใ้วางไว้ และตามระเบียบของสถานศึกษาที่ตน  
 มีหน้าที่ทำการสั่งสอน

มาตรา 29 คณะกรรมการอำนวยการอาจแต่งตั้งอนุกรรมการขึ้น เพื่อ  
 สอดส่องจรรยาบรรณและวินัยของครู เพื่อการนี้ใ้อนุกรรมการมีอำนาจแนะนำ  
 ตักเตือนครูผู้ประพฤติผิดจรรยาบรรณหรือวินัยของครูหรือทำการพิจารณาสอบสวน  
 แล้วรายงานต่อคณะกรรมการอำนวยการพิจารณาลงโทษต่อไป

มาตรา 30 ใ้คณะกรรมการอำนวยการมีอำนาจออกคำสั่งลงโทษ  
 ภาคทัณฑ์ คำหนิโทษเป็นลายลักษณ์อักษร หรือใ้ออกจากสมาชิกคุรุสภา แล้วแต่จะเห็น  
 สมควรแก่ความผิด คำสั่งของคณะกรรมการอำนวยการใ้เป็นที่ลุล

มาตรา 31 ครูซึ่งถูกลงโทษใ้ออกจากสมาชิกภาพแห่งคุรุสภา เพราะเหตุ  
 ประพฤติผิดจรรยาบรรณหรือวินัยนั้น ถ้าใ้กลับประพฤติตนดี มีสมาชิกบริวารจำนวน  
 ไม่น้อยกว่าสิบห้าคน และเวลาใ้ล่วงพ้นจากวันที่ถูกสั่งใ้ออกจากสมาชิกภาพไปแล้ว  
 ไม่น้อยกว่าสามปี จะยื่นคำร้องขอใ้สอบสวนความประพฤติเพื่อขอใ้เข้าเป็นสมาชิก  
 ใหม่ก็ได้

ในปี พ.ศ.2506 ครุสภาได้กำหนดระเบียบครุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณราชการ  
 ระเบียบประเพณีของครู พ.ศ.2506 ดังนี้

ฉบับที่ 1 ระเบียบครุสภาว่าด้วยวินัยตามระเบียบประเพณีของครู  
 พ.ศ.2506

1. ครูต้องสนับสนุนและปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลด้วยความบริสุทธิ์ใจ
2. ครูต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของครูให้เกิดผลดีด้วยความเอาใจใส่  
 รมักระวังรักษาประโยชน์ของสถานศึกษา
3. ครูต้องสุภาพเรียบร้อย เชื้อหัง และไม่แสดงความกระต้างกระเทื่อง  
 ต่อผู้บังคับบัญชา ของปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่การงานโดยชอบ  
 ควบกฎหมายและระเบียบแบบแผน ของสถานศึกษา

ในการปฏิบัติหน้าที่การงาน ห้ามมิให้กระทำชำผู้บังคับบัญชาเหนือคน  
 เว้นแต่ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้กระทำ หรือได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว-  
 ชั่วคราว

4. ครูต้องอุทิศเวลาของตนให้สถานศึกษา จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่  
 การงานมิได้
5. ครูต้องประพฤติตนอยู่ในความสุจริต และปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความ  
 ซื่อสัตย์เที่ยงธรรม
6. ครูต้องรักษาชื่อเสียงของครูมิให้สิ้นชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว  
 ห้ามมิให้ประพฤติการใด ๆ อันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์และ  
 ชื่อเสียงของครู เช่น ประพฤติตนเป็นคนเสเพล เสพเครื่องทองของเมฆาจนไม่อาจ  
 ครอบสติได้ มีหนี้สินรุงรัง หมกมุ่นในการพนัน กระทำผิดอาญา ประพฤติผิดในทาง  
 ประเวณีต่อบุคคลหรือคู่สมรสของผู้อื่น กระทำหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำอันใดอันอาจ  
 ทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ของตน
7. ครูต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ และไม่คบมึนเหี้ยมหยาม  
 บุคคลใด

8. ครูต้องถือและปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมของสถานศึกษา
9. ครูต้องรักษาความสัมพันธ์ระหว่างครู และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน  
ในหน้าที่การงาน

10. ครูต้องรักษาความลับของศิษย์ ผู้ร่วมงาน และสถานศึกษา

ฉบับที่ 2 ระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณตามระเบียบประเพณี  
ของครู พ.ศ. 2506

1. ครูควรมีศรัทธาในอาชีพครูและให้เกียรติแก่ครูด้วยกัน
2. ครูควรบำเพ็ญตนให้สมกับที่ใคร่ชื่อว่าเป็นครู
3. ครูใฝ่ใจศึกษาหาความรู้ความชำนาญอยู่เสมอ
4. ครูตั้งใจฝึกสอนศิษย์ให้เป็นพลเมืองดีของชาติ
5. ครูควรร่วมมือกับผู้ปกครองในการอบรมสั่งสอน เด็กอย่างใกล้ชิด
6. ครูควรรู้จักเสียสละและรับผิดชอบในหน้าที่การงานทั้งปวง
7. ครูควรรักษาชื่อเสียงของคณะครู
8. ครูควรรู้จักมีขี้น้ำใจและพยายามสร้างฐานะของตนเอง
9. ครูควรยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ และไม่ลบหลู่ศาสนาอื่น
10. ครูควรบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม

(จรรยาบรรณทั้งสองฉบับนี้ ไต่ยกเลิกหลังจากประกาศใช้ระเบียบคุรุสภา  
ว่าด้วยจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2526)

จรรยาบรรณครู

ฉบับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

พ.ศ. 2523

เนื่องจากจรรยาบรรณครูทั้งสองฉบับดังกล่าว มีลักษณะแตกต่างกัน กล่าวคือ ฉบับแรกมีลักษณะเป็นวินัย ซึ่งครูทุกคนต้องประพฤติปฏิบัติ ส่วนฉบับหลังมีลักษณะเป็นจรรยาบรรณ ซึ่งมีความหมายไปในลักษณะที่ว่าครูจะปฏิบัติหรือไม่ก็ยอมได้ ครูคนใดปฏิบัติตามก็จะได้ชื่อว่าเป็นครูที่มีจรรยาบรรณอย่างครบถ้วน ส่วนครูที่ไม่ปฏิบัติตามก็ไม่มีความผิดแต่อย่างใด ดังนั้น เพื่อเป็นการปรับปรุงจรรยาบรรณครูให้เหมาะสมยิ่งขึ้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จึงได้จัดสัมมนาว่าด้วยจรรยาบรรณสำหรับครูขึ้น ทำให้ได้จรรยาบรรณครูอีกฉบับหนึ่ง เรียกว่า "จรรยาครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2523" จรรยาครูฉบับนี้ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มีจุดประสงค์เพื่อให้มีผลบังคับใช้กับบุคคล 2 ประเภท ในลักษณะต่างกันตามความเหมาะสม กล่าวคือ

ก. ให้มีผลบังคับใช้โดยตรงกับผู้ประกอบวิชาชีพครู อันได้แก่ ครูตามพระราชบัญญัติครู พ.ศ. 2523 ครูโรงเรียนราษฎร์ พนักงานเทศบาลตำแหน่งครูข้าราชการกรุงเทพมหานครซึ่งดำรงตำแหน่งในสถานศึกษาของกรุงเทพมหานคร อาจารย์ในสถาบันที่ผลิตครู โดยใช้จรรยาครูเป็นกรอบในการควบคุมความประพฤติและการปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพครูเหล่านั้น

ข. ผู้ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนนอกเหนือจากที่ระบุไว้ในข้อ ก. เช่น อาจารย์ในมหาวิทยาลัย อาจารย์ที่ทำหน้าที่การสอนพิเศษ ฯลฯ ซึ่งไม่อยู่ในความควบคุมโดยตรง ให้ถือว่าจรรยาเป็นสิ่งที่ยังปฏิบัติตาม โดยมีผลในการประเมินหรือวัดจิตใจ ซึ่งอาจไม่เป็นการบังคับโดยตรง แต่จะใช้ความนิยมของสาธารณชนเป็นกรอบให้บุคลากร เหล่านี้ระมัดระวังความประพฤติและการปฏิบัติ

จรรยาครูที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ปรับปรุงตาม  
ความเห็นของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติแล้ว มีเนื้อหาสาระแบ่งออกเป็น  
3 หมวด คือ

1. หมวดว่าด้วยคุณงามความดีของครู ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของความเป็นครู
2. หมวดว่าด้วยเอกลักษณ์ของครู ซึ่งมีความหมายเช่นเดียวกับลักษณะ  
เฉพาะของครู หรือคุณสมบัติของครู โดยเน้นให้เห็นลักษณะเฉพาะของครู ให้เห็น  
แตกต่างจากอาชีพอื่น และเอกลักษณ์ของครูนี้ควรจะเป็นส่วนสำคัญที่จะใช้ประกอบ  
ในการพิจารณา ถ้ามีการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูต่อไป
3. หมวดว่าด้วยมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู คือสิ่งที่ครูต้องถือปฏิบัติ

### จรรยาครู

#### หมวดที่ 1 คุณงามความดีของครู

1. ครุฑวิชาในอาชีพครู อุทิศตนเพื่อศิษย์และการศึกษา
2. ขำรงและเสริมสร้างเกียรติแห่งอาชีพครู
3. บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

#### หมวดที่ 2 เอกลักษณ์ของครู

1. อุตุน ฐัจฉนพรมทอปัญหา สามารถควบคุมอารมณ์ได้ในเวลา  
และนอกเวลาสอน
2. รับผิดชอบต่อนักที่และต่อตนเอง สามารถร่วมงานเป็นหมู่คณะได้
3. เอาใจใส่ต่อการเรียน ความประพฤติ ความเป็นอยู่ และพิจารณา  
คุณค่าของศิษย์แต่ละคนด้วยเหตุผล
4. ใฝ่หาความรู้ สืบวิจัย ปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่เสมอ และมีไหวพริบ  
ไหวพริบในคานการอบรมสั่งสอน
5. ชยันหมั่นเพียร ฐัจฉคิกริเริ่ม
6. มีความยุติธรรมและทำให้ศิษย์เกิดความอบอุ่นใจ

7. คำรังกนอย่างเรียบง่าย ประหยัด เหมาะสมกับสภาพอาชีพครู
8. เป็นผู้มีวัจนธรรมและศีลธรรมตามศาสนาที่ตนนับถือ
9. สุภาพเรียบร้อย ประพฤติที่สม่ำเสมอ เหมาะสมเป็นตัวอย่างที่ดีของศิษย์

### หมวดที่ 3 มาตรฐานการปฏิบัติตนของครู

1. ต้องรักษาความสามัคคี ชื่อเสียงของหมู่คณะ และสถานศึกษาที่สังกัดอยู่
2. ต้องไม่ลบหลู่หมิ่นศาสนา
3. ต้องรักษาชื่อเสียงมิให้สิ้นชื่อว่าประพฤติชั่ว
4. ไม่ละทิ้งการสอน อุทิศเวลาให้แก่ศิษย์ และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ
5. ต้องรักษาความลับของศิษย์ เพื่อนร่วมงาน และสถานศึกษา
6. ต้องถือปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมที่ดีของสถานศึกษา
7. ต้องประพฤติและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และเที่ยงธรรม โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์อันมิชอบ
8. ต้องไม่มีคัมภีร์หรือมิดเบือนเนื้อหาสาระทางวิชาการ
9. ต้องไม่คบหมิ่นเหยียดหยามเพื่อนร่วมงานและบุคคลใด ๆ เชื้อพ้อง และไม่กระต้างกระเดื่องต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งการในหน้าที่การงาน โดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบแบบแผนของสถานศึกษา
10. ต้องไม่เบียดบังใช้แรงงานหรือนำผลงานของศิษย์ไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัว
11. ต้องไม่นำหรือยอมให้นำผลงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทางทุจริต หรือเป็นภัยต่อมนุษยชาติ
12. ต้องไม่นำผลงานของผู้อื่นมาแอบอ้างเป็นผลงานของตน

จรรยาคุณบัญญัติสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ไม่ได้มีการประกาศใช้อย่างเป็นทางการ และจรรยาบรรณครู พ.ศ. 2506 ก็ยังไม่ได้ประกาศ

ยกเลิก คุรุสภาได้ปรับปรุงจรรยาบรรณครูชั้นใหม่ เรียกว่า ระเบียบคุรุสภา  
ว่าด้วยจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ.2526 ประกาศใช้  
เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ.2526 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2526  
เป็นต้นไป

แม้ว่าจรรยาบรรณมีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จะไม่ได้  
ประกาศใช้อย่างเป็นทางการ แต่ก็ไม่ได้ประกาศยกเลิกการใช้แต่ประการใด

### 3.2 จรรยาบรรณของครู และของนักเรียน

จรรยาบรรณของครู

ระเบียบคุรุสภา

ว่าด้วยจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู

พ.ศ. 2526

-----

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณ  
ตามระเบียบประเพณีของครู และระเบียบคุรุสภาว่าด้วยวินัยตามระเบียบประเพณี  
ของครูเสียใหม่ให้เหมาะสม

คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 28  
แห่งพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 จึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณ  
และวินัยตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ.2526"

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2526 เป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณตามระเบียบ  
ประเพณีของครู พ.ศ.2506 ระเบียบคุรุสภาว่าด้วยวินัยตามระเบียบประเพณีของครู  
พ.ศ.2506 และ ระเบียบหรือคำสั่งอื่นใดซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้



ข้อ 4 ครูต้องมีจรรยาบรรณอันดีงาม และต้องอยู่ในวินัยตามระเบียบ ประเพณีของครู ดังต่อไปนี้

- 4.1 เลื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- 4.2 ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นศาสนาอื่น
- 4.3 ตั้งใจสั่งสอนศิษย์และปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดผลดีด้วยความ เอาใจใส่ อุทิศเวลาของตนให้แก่ศิษย์ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่การงานมิได้
- 4.4 รักษาชื่อเสียงของตนมิให้ขึ้นชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว ห้าม ประพฤติการใด ๆ อันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติและชื่อเสียงของครู
- 4.5 ถือปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมอันดีงามของ สถานศึกษา และปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่การงานโดยชอบ ด้วยกฎหมายและระเบียบแบบแผนของสถานศึกษา
- 4.6 ถวายหอวิชาความรู้โดยไม่ปิดเมืองและปิดบังอำพราง ไม่นำหรือขอมิให้นำผลงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทางทุจริต หรือเป็นภัยต่อ มนุษยชาติ
- 4.7 ให้เกียรติแก่ผู้อื่นทางวิชาการโดยไม่นำผลงานของผู้ใด มาแอบอ้างเป็นผลงานของตน และไม่เบียดบังใช้แรงงานหรือนำผลงานของผู้อื่นไป เพื่อประโยชน์ส่วนตน
- 4.8 ประพฤติตนอยู่ในความซื่อสัตย์ และปฏิบัติหน้าที่ของตน ด้วยความเที่ยงธรรม ไม่แสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ
- 4.9 สุภาพเรียบร้อย ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ รักษา ความลับของศิษย์ ของผู้ร่วมงาน และของสถานศึกษา
- 4.10 รักษาความสัมพันธ์ระหว่างครู และช่วยเหลือกันในหน้าที่ การงาน

## ข้อ 5 ให้เลขาธิการคุรุสภาเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ 23 สิงหาคม 2526

(นายชวน หลีกภัย)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ  
ประธานกรรมการอำนวยการคุรุสภา

ได้มีการวิจัยเรื่อง "การศึกษาคุณลักษณะและพฤติกรรมของครูตามจรรยา  
มารยาทและวินัยตามระเบียบประเพณีครู พ.ศ. 2526" โดยฝ่ายมาตรฐานวิชาชีพ  
และจรรยาครู กองมาตรฐานวิชาชีพครู สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา เมื่อปี 2530  
โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

- (1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของครูตามจรรยา มารยาทและวินัยตามระเบียบ  
ประเพณีของครู พ.ศ. 2526
- (2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของครูตามคุณลักษณะในจรรยา มารยาทและวินัย  
ตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2526

### ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

คุณลักษณะของครูตามจรรยา มารยาทและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู  
พ.ศ. 2526

ผลที่ได้จากการศึกษาคุณลักษณะของครูตามจรรยา มารยาทและวินัย  
ตามระเบียบประเพณีของครู มี 18 คุณลักษณะ คือ

1. คุณลักษณะมุ่งมั่นในผลงาน
2. คุณลักษณะทรงพอเวลา
3. คุณลักษณะยุติธรรมในการตัดสินปัญหา

4. คุณลักษณะมีพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตย
5. คุณลักษณะปฏิบัติตามกฎระเบียบ
6. คุณลักษณะมีความพยายามในการสอน
7. คุณลักษณะตั้งใจในการสอน
8. คุณลักษณะสามารถควบคุมอารมณ์
9. คุณลักษณะออกหน้าเมื่อ เกิดอุปสรรคในการสอน
10. คุณลักษณะใช้วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนให้คุ้มค่า
11. คุณลักษณะศรัทธาในอาชีพครู
12. คุณลักษณะซื่อสัตย์ต่ออาชีพครู
13. คุณลักษณะสุขภาพเรียบร้อย
14. คุณลักษณะยึดมั่นในศาสนา
15. คุณลักษณะมนุษยสัมพันธ์
16. คุณลักษณะบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชน
17. คุณลักษณะความสามัคคี

พฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามคุณลักษณะในจรรยาบรรณและวินัย ตามระเบียบ  
ประเพณีของครู พ.ศ. 2526

ผลที่ได้จากการศึกษาพฤติกรรมตามคุณลักษณะในจรรยาบรรณและวินัย  
ตามระเบียบประเพณีของครู สรุปได้ดังนี้คือ

1. คุณลักษณะมุ่งมั่นในผลงาน พฤติกรรมที่ครูให้ความสำคัญคือ การศึกษา  
หลักสูตรให้เข้าใจ มีการเตรียมการสอน ใช้สื่อการสอน ประเมินผลขณะสอน และ  
พยายามให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์
2. คุณลักษณะตรงต่อเวลา พฤติกรรมที่ครูให้ความสำคัญคือ การรักษา  
เวลาทั้งในด้านการสอน การนัดหมาย และการทำงาน
3. คุณลักษณะยุติธรรมในการตัดสินผลการเรียน พฤติกรรมที่ครูให้ความสำคัญ  
คือ การให้คะแนนถูกต้องตามความเป็นจริง

4. คุณลักษณะบุคลิกธรรมในการคัดสรรปัญหา พฤติกรรมที่ครูให้ความสำคัญคือ พยายามเข้าใจสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาก่อนที่จะแก้ปัญหา และสามารถคัดสรรปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น
5. คุณลักษณะมีพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตย พฤติกรรมที่ครูให้ความสำคัญคือ ภูษาที่และสิทธิของตน คัดสรรใจโดยใช่เหตุผลเป็นหลักกับฟังความคิดเห็น และยอมรับบทบาทซึ่งกันและกัน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย
6. คุณลักษณะปฏิบัติตามกฎและระเบียบ พฤติกรรมที่ครูให้ความสำคัญคือ การปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา การปฏิบัติตามระเบียบของหน่วยงานและสถานศึกษา การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องอาชีพครู และการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของครู
7. คุณลักษณะที่มีความพยายามในการสอน พฤติกรรมที่ครูให้ความสำคัญคือ พยายามศึกษาหาความรู้นำมาประกอบการสอน พยายามหาวิธีแก้ไขในค่านการสอน และพยายามสอนเด็กที่มีปัญหาให้บรรลุจุดหมาย
8. คุณลักษณะตั้งใจในการสอน พฤติกรรมที่ครูให้ความสำคัญคือ การตั้งใจทำหน้าที่ให้ดีที่สุด และการเอาใจใส่ต่อผลการเรียนของเด็ก
9. คุณลักษณะสามารถควบคุมอารมณ์ พฤติกรรมที่ครูให้ความสำคัญคือ ออกทน ออกกลั่นต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ และไม่โกรธง่ายเมื่อถูกนักเรียนรบกวน
10. คุณลักษณะออกทนเมื่อเกิดอุปสรรคในการสอน พฤติกรรมที่ครูให้ความสำคัญคือ ออกทนที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จดูวางไม่เลิกเสียดกลางคัน และไม่ทอดทิ้งในการสอน
11. คุณลักษณะใช้วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนให้คุ้มค่า พฤติกรรมที่ครูให้ความสำคัญคือ การใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างประหยัด อธิบายให้เด็กเข้าใจก่อนใช้ รู้จักเก็บรักษาและซ่อมแซมให้ใช้ได้อีก ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัสดุเหลือใช้ให้เป็นประโยชน์ และวางแผนการใช้อุปกรณ์ไว้ล่วงหน้า

12. คุณลักษณะศรัทธาในอาชีพครู พฤติกรรมที่ครูให้ความสำคัญคือ การไม่กระทำกริยาใด ๆ ที่จะทำให้เสื่อมเสียเกียรติและชื่อเสียงของอาชีพครู ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม มีความภูมิใจในอาชีพ ชวนชวนหาความรู้ และมีอุดมการณ์ในการทำงาน

13. คุณลักษณะซื่อสัตย์ต่ออาชีพครู พฤติกรรมที่ครูให้ความสำคัญคือ ไม่อ้ำอึ้งหน้าที่การงาน แสวงหาผลประโยชน์ ไม่นำผลงานไปใช้ในทางทุจริต และไม่นำผลงานของผู้อื่นมาแอบอ้าง เป็นผลงานของตน

14. คุณลักษณะสุขภาพเรียบร้อย พฤติกรรมที่ครูให้ความสำคัญคือ รู้จักวางตัวและแต่งกายให้เหมาะสม ใจถ้อยคำและวาทะสุภาพเหมาะกับกาลเทศะ

15. คุณลักษณะยึดมั่นในศาสนา พฤติกรรมที่ครูให้ความสำคัญคือ การปฏิบัติตามหลักธรรม การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา และไม่วิจารณ์ศาสนาในทางเสื่อมเสีย

16. คุณลักษณะมนุษยสัมพันธ์ พฤติกรรมที่ครูให้ความสำคัญคือ การช่วยเหลือเกื้อกูล การไม่เอาเปรียบ มีความจริงใจ รู้จักประสานประโยชน์ และปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้

17. คุณลักษณะบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชน พฤติกรรมที่ครูให้ความสำคัญคือ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี พร้อมทั้งอบรมสั่งสอนนักเรียนให้รักษาสาธารณสมบัติ เข้าร่วมกิจกรรมและให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชน

18. คุณลักษณะความสามัคคี พฤติกรรมที่ครูให้ความสำคัญคือ ช่วยเหลือกันในหน้าที่การงาน และร่วมมือกันหาทางแก้ไขปัญหา

จากผลการศึกษาคูณลักษณะและพฤติกรรมของครูตามจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู สามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อวงการวิชาชีพครูได้ในหลาย ๆ ด้าน ทั้งสถาบันวิชาชีพครู สถาบันผลิตครู ผู้ใช้ครู และตัวครูเองควยโดยสถาบันดังกล่าวต้องให้ความร่วมมือ และประสานงานกัน ทั้งนี้

1. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สามารถนำผลการวิจัยไปสร้างเครื่องมือหรือแบบวัดให้ครูได้ประเมินตนเองว่าไ้ปฏิบัติตนเหมาะสมตามจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครูหรือไม่ และควรส่งเสริมให้มีการยกย่องครูที่พึงประพฤติปฏิบัติตนดีตามจรรยาบรรณของครู รวมทั้งเผยแพร่จรรยาบรรณของครูตามผลการวิจัยที่ไ้มาให้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น

2. สถาบันผลิตครู ในฐานะผู้จัดการเรียนการสอนสำหรับผู้ที่จะออกมาประกอบอาชีพครู ควรจะปลูกฝังให้นักศึกษามีคุณลักษณะของครูที่ดีตามจรรยาบรรณครู โดยให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติ และฝึกให้นักศึกษาได้ประเมินตนเองตามจรรยาบรรณครู

3. หน่วยงานที่ใช่ครู ควรให้ความร่วมมือกับคุรุสภา ในการที่คุรุสภา จะดำเนินการส่งเสริมให้ครูมีจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู โดยให้ครูได้ประเมินตนเองตามแบบวัดหรือเครื่องมือที่คุรุสภาสร้างขึ้น และในการประเมินผลการปฏิบัติงาน ควรจะให้ความสำคัญกับจรรยาบรรณของครูด้วย

(สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2533: น. 17 - 19, 23)

ตารางจำแนกคุณลักษณะ พฤติกรรมหลัก พฤติกรรมบงชี้  
ตามจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู

พ.ศ. 2526

จากผลการวิจัยเรื่อง "การศึกษาคุณลักษณะและพฤติกรรมของครูตามจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2526" โดยผ่านมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ กองมาตรฐานวิชาชีพครู สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา พ.ศ. 2530

คุณลักษณะ พฤติกรรมหลัก พฤติกรรมบ่งชี้ ตามจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2526

จรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู	คุณลักษณะ	พฤติกรรมหลัก	พฤติกรรมบ่งชี้
<p>1. เชื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ</p>	<p>เชื่อมใ้สการปกครองระบอบประชาธิปไตย</p>	<p>1. ครูแสดงพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ เป็นประชาธิปไตย</p> <p>2. ครูจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับกรอบครองระบอบประชาธิปไตย</p>	<p>1. ครูแสดงพฤติกรรม ดังต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>1.1 รับผิดชอบต่อสังคม</li> <li>1.2 ปรึกษาหารือกัน</li> <li>1.3 ทัศนคติร่วมกัน</li> <li>1.4 แยกแยะกันทำงาน</li> <li>1.5 แยกงานกันทำ</li> <li>1.6 ปฏิบัติตามมติที่ประชุม</li> </ul> <p>2. ครูจัดการเรียนการสอนให้ทันแก่เรียนมีพฤติกรรม ดังต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>2.1 รับผิดชอบต่อสังคม</li> <li>2.2 ปรึกษาหารือกัน</li> <li>2.3 ทัศนคติร่วมกัน</li> <li>2.4 แยกแยะกันทำงาน</li> </ul>

จรรยาบรรณและวินัยการระเบียบประเพณีของครู	คุณลักษณะ	พฤติกรรมหลัก	พฤติกรรมรอง
<p>2. ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ ไม่บงกชผู้หนึ่งศาสนาอื่น</p>	<p>1. ยึดมั่นในศาสนา</p>	<p>1. แสดงออกซึ่งความศรัทธาในศาสนา</p> <p>2. ไม่บงกชผู้หนึ่งศาสนาอื่น</p>	<p>2.5 มอบหมายหน้าที่กันในการทำงาน</p> <p>2.6 ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม</p> <p>1. เขาร่วมกิจกรรมของศาสนาศาสนาโอกาสอื่น</p> <p>2. ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา</p> <p>1. ไม่แสดงอาการหรือวิจารณ์ศาสนาในทางเสื่อมเสีย</p>
<p>3. ตั้งใจสั่งสอนศิษย์และปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดผลดีด้วยความเอาใจใส่ อุทิศเวลาของตนให้แก่ศิษย์ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่การงานมิได้</p>	<p>1. มุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน</p>	<p>1. ทำงานตามบทบาทหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ</p>	<p>1. ใช้เอกสารประกอบการเตรียมการสอน</p> <p>2. ทำบันทึกการสอน</p> <p>3. สอนตามบันทึกการสอน</p> <p>4. ตรวจและติดตามผลการเรียนของนักเรียน</p> <p>5. บันทึกผลการเรียนของนักเรียนเป็นระยะ</p> <p>6. หาวิธีช่วยให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์</p> <p>7. ใช้ผลการเรียนเพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน</p>



จรรยาบรรณและวินัยการระเบียบประเพณีของครู	คุณลักษณะ	พฤติกรรมหลัก	พฤติกรรมบงชั่ง
		2. ศึกษาหาความรู้ ในการทำงาน ประกอบการสอน  3. สอนนักเรียนให้ บรรลุวัตถุประสงค์  4. ควบคุมอารมณ์  5. ไม่ละทิ้งหน้าที่ การงาน 6. ใช้วัสดุอุปกรณ์ การเรียนการสอน อย่างคุ้มค่า	พฤติกรรมบงชั่ง  1. เข้าร่วมการอบรม 2. เข้าร่วมสัมมนา 3. ศึกษาจากวารสารทางวิชาการ 4. ศึกษาคนควาจากห้องสมุด 5. เขียนบทความ  1. สอนมอຍ 2. ใช้วิธีการสอนหลาย ๆ วิธี 3. สอนเพิ่มความสามารด 4. สอนแฉวบรรจุดามวัตถุประสงค์  1. ออทนออกกัสนคอก้าวพิถากษวิจารณ 2. ไมโกรขงายเมือถุณกัเรียนรบทน  1. ทำงานให้สำเร็จลุดวงโดยไมเลิกเสีย กลางคืน 1. ปรึบปรึงเมือด้นแฉงลุดุเหลือใช้ ให้เป็นประโยชน์

จรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู	คุณลักษณะ	พฤติกรรมหลัก	พฤติกรรมบงชี้
<p>4. รักษาชื่อเสียงของตนมิให้เสื่อมโทรมว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว ห้ามประพฤติการใด ๆ อันอาจทำให้เสียชื่อเสียงและชื่อเสียงของครู</p>	<p>1. ศรีพชาติในอาชีพครู</p>	<p>7. ครองเวลา</p> <p>1. รักษาชื่อเสียงของตนและอาชีพครู (แสดงออกซึ่งการปกป้องและส่งเสริมอาชีพครู)</p>	<p>2. เฝ้ายำรุงรักษาวิชาชีพครูและการเรียนการสอน</p> <p>3. อุทิศตนเพื่อวิชาชีพครูสามารถยอมได้เพื่อประโยชน์</p> <p>4. ใฝ่หาความรู้ที่ก้าวหน้าในท้องถิ่น</p> <p>1. รักษาเวลาที่มีคหหมาย</p> <p>2. เขาชอบและเลิกชอบตรงเวลา</p> <p>3. ทำงานเสร็จครบถ้วนตามเวลา</p> <p>1. ไม่กระทำการใด ๆ ที่จะทำให้เสียชื่อเสียงเกียรติและชื่อเสียงของอาชีพครู</p> <p>2. ให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่ครูจัด</p> <p>3. ขวนขวายหาความรู้ในวิชาชีพครู</p> <p>4. พยายามสิ่งที่ดีของอาชีพครู</p> <p>5. โต้แย้งเมื่ออาชีพครูถูกกล่าวหาในทางที่ไม่ดี</p>

จรรยาบรรณและวิสัยทัศน์ระเบียบและแผนของคณะ	คุณลักษณะ	พฤติกรรมหลัก	พฤติกรรมบงช
5. ฝึกอบรมและวิสัยทัศน์ระเบียบและแผนของคณะและแผนของสถานศึกษา และปฏิบัติตามคำสั่งของคณบดีกับคณาจารย์ ซึ่งสั่งให้ดำเนินการโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของสถานศึกษา	1. ยึดมั่นในระเบียบและจรรยาบรรณอันดีงาม	1. ปฏิบัติตามระเบียบของหน่วยงานและสถานศึกษา 2. ปฏิบัติตามคำสั่งของคณบดีกับคณาจารย์ 3. ปฏิบัติตามจรรยาบรรณอันดีงาม	1. ปฏิบัติตามระเบียบของหน่วยงานและสถานศึกษา 1. ปฏิบัติตามคำสั่งของคณบดีกับคณาจารย์ ซึ่งสั่งการโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของสถานศึกษา 1. ปฏิบัติตามจรรยาบรรณอันดีงามของสถานศึกษา
6. ถ่ายทอดวิชาความรู้โดยไม่คิดเป็นเงินและไม่คิดค่าอาหาร ไร่ ไร่ หรือยอมให้นำผลงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทางทุจริต หรือเป็นภัยต่อมนุษยชาติ	1. ซื่อสัตย์ต่อตนเองทางวิชาการ	1. ถ่ายทอดวิชาความรู้โดยไม่คิดเป็นเงิน 2. ถ่ายทอดวิชาความรู้โดยไม่คิดเงิน	1. สอนตรงตามเนื้อหาของหลักสูตร 2. สอนตรงตามจุดประสงค์ของการเรียนรู 1. สอนโดยครบถ้วนเนื้อหาของหลักสูตร 2. สอนโดยครบถ้วนจุดประสงค์ของการเรียนรู

จรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู	คุณลักษณะ	พฤติกรรมหลัก	พฤติกรรมรอง
<p>7. ให้เกียรติกับผู้อื่นทางวิชาการ โดยไม่นำผลงานของผู้อื่นมาแอบอ้างเป็นผลงานของตน และไม่เป็นคัมภีร์ไฉนมาแอบอ้างผลงานของผู้อื่นไปเพื่อประโยชน์ส่วนตน</p>	<p>1. ข้อสำคัญผู้อื่นทางวิชาการ</p>	<p>3. ไม่นำหรือขโมยไปนำผลงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทางเสื่อมเสีย</p> <p>1. ให้เกียรติกับผู้อื่นทางวิชาการ โดยไม่นำผลงานของผู้อื่นมาแอบอ้างเป็นผลงานของตน</p> <p>2. ไม่เป็นคัมภีร์ไฉนมาแอบอ้างไปเพื่อประโยชน์ส่วนตน</p>	<p>พฤติกรรมรอง</p> <p>1. ไม่นำหรือขโมยไปนำผลงานของตนเองไปเปิดเผย</p> <p>2. ไม่นำหรือขโมยไปนำผลงานของตนไปใช้ในทางที่เป็นอันตรายต่อผู้อื่น</p> <p>1. ระมัดระวังผลงานที่ตนทำไว้</p> <p>2. แนะนำและเผยแพร่ผลงานที่ดีของผู้อื่นให้บุคคลทั่วไปได้ทราบ</p> <p>1. ไม่เป็นคัมภีร์ไฉนมาแอบอ้างไปเพื่อประโยชน์ส่วนตน</p>

จรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู	คุณลักษณะ	พฤติกรรมหลัก	พฤติกรรมบ่งชี้
<p>8. ประพฤติตนอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต และปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความเที่ยงธรรม ไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ</p>	<p>1. ซื่อสัตย์ซื่อตรง</p>	<p>1. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์</p> <p>2. ไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวหรือผู้อื่นโดยมิชอบ</p> <p>3. ทัศนคติในการเรียน ความยุติธรรม</p> <p>4. ทัศนคติในชุมชน ความยุติธรรม</p>	<p>1. สอนเต็มเวลา</p> <p>2. สอนให้ตรงเนื้อหาสาระ และให้สอดคล้องกับเนื้อหาของหลักสูตร</p> <p>1. ไม่อาศัยหน้าที่การงานแสวงหาผลประโยชน์</p> <p>1. ประชุมปฏิบัติการกับที่ปรึกษาการเรียนให้ตรงตามแนวและเกณฑ์การประเมิน</p> <p>2. ให้ความสำคัญทุกองค์ตามเกณฑ์และแนวที่กำหนด</p> <p>1. ได้รับความเชื่อถือจริง</p> <p>2. สามารถใช้หลักฐานที่ถูกต้องประกอบในการตัดสินใจ</p> <p>3. ทัศนคติทางการตามกฎหมายและระเบียบที่ต่าง</p>